

SENSORISK UTVÄRDERING AV VÅRDKLÄDER

Textilförsörjningsupphandling 2021-2022

Projektledare: Anette Jonsäll

Bakgrund

Under våren 2021 genomfördes en textilupphandling av Region Gävleborg. I arbetsgruppen fanns 2 medarbetare från Projektet ” Upphandlingsdriven hållbarhet ur ett helhetsperspektiv” för att öka det innovativa tänket och ställa krav utifrån resultatet och kunskap som inhämtats vid behovsidentifiering och uppnått vid test på Bollnäs sjukhus. Projektet var involverat i alla delar i upphandlingen samt var de som genomförde utvärderingen av vårdkläderna tillsammans med Logistik och service. Utvärderingen genomfördes på ett mer utförligt sätt där mjuka värden som upplevelsen av kläderna var central.

Genomförande

Två leverantörer skickade in anbud och anbudsprover för utvärdering.

Utvärderingen planerades och genomfördes av projektet och textilansvarig vid Logistik och Service.

Förprovning- test av utvärderingsmetoden

En förprovning genomfördes för att utvärdera metoden med personer i vår närhet, som inte arbetade i vården. Storlekarna S,M, L, XL och XXXL provades för vårdkläderna (blå blus och byxa). Totalt provade 7 personer (4 kvinnor och 3 män), som fick beskriva öppet vad de tyckte om klädernas bekvämlighet och funktion.

Utvärdering av vård och Folk tandvården

Verksamhetschefer kontaktades som fick fylla i ett schema med olika tider för personer samt ange vilka olika storlekar dessa personer hade.

Utvärderingen genomfördes våren 2021 vid fyra olika geografiska platser. Folk tandvården i Bollnäs, Hudiksvalls sjukhus, Gävle sjukhus och vid Tullhuset i Gävle. Utvärderingen baserades på sensoriska analys teknik, där personal utvärderade egenskaperna bekvämlighet, funktion och utseende. Utvärderingarna genomfördes enligt den beskrivning som fanns i upphandlingsunderlagen.

Följande beskrivningar fanns i upphandlingsunderlagen:

”Det är av stor vikt för Regionen att personaltextilerna som erbjuds är bekväma och har en bra passform och funktion. Textilierna bör också bidra till en ökad

yrkesstolthet och professionalism genom att personal känner sig välklädd och proper vid mötet med patienter, anhöriga och kollegor.

Metod

En sensorisk utvärdering genomfördes på personaltextilierna. Utvärderingen genomfördes av personal, representativ för Regionens verksamhet. På så sätt får Regionen personaltextilier som fungerar på ett så bra sätt som möjligt utifrån det eftersträvade syftet. De utvalda testgrupperna fick en kort introduktion om tillvägagångssättet och utvärderingens genomförande. Tre egenskapsord som är viktiga hade valts ut utifrån tidigare arbeten med sensorisk utvärdering av vårdkläder. Egenskapsorden definieras i tabell 1. De personaltextilier som utvärderades var röda insvängda blusar av Folktandvården, raka blåa blusar av vårdverksamhet och byxorna utvärderas av båda grupperna.

Genomförande av utvärdering

Anbudsprover och egenskapsordens definition presenterades för testgruppen, se tabell 1. Samtliga deltagare fick samma presentation. Varje person i testgruppen utvärderade blus och byxa individuellt efter att ha gjort ett definierat rörelseschema (böja sig framåt, sätta sig ned på huk) i ett protokoll med femgradiga skalor, se tabell 1. Ett protokoll upprättades per person, plagg och Leverantör. Provordningen randomiserades mellan de två leverantörerna, för att detta inte skulle påverka resultatet.

Tabell 1. Definitioner och skala för egenskaper som utvärderas

Egenskap	Skala	Definition
Bekvämlighet	5 – Mycket bekväm, mjuk känsla mot kroppen 4 – Bekväm, mjuk känsla mot kroppen 3 – Ganska bekväm, ok känsla mot kroppen 2 – Obekväm, obehaglig känsla mot kroppen 1 – Mycket obekväm, hård känsla och skaver mot kroppen	Behaglig mjuk känsla mot kroppen. Mjukt material och mjuka detaljer som inte skaver. Inget skav eller irritation mot huden.
Funktion	5 – Mycket bra funktion, design som ger full rörlighet 4 – Bra funktion, design som ger rörlighet 3 – Ok funktion och design 2 – Dålig funktion, design som inte ger full rörlighet 1 – Mycket dålig funktion, design som hindrar rörligheten	Plaggets följsamhet vid olika rörelsemönster. Plaggets design fungerar på ett bra sätt under arbete.
Utseende	5 – Mycket respektabel/välklädd känsla 4 – Respektabel/välklädd känsla 3 – Ok respektabel/välklädd känsla 2 – Lite respektabel/välklädd känsla 1 – Ingen respektabel/välklädd känsla alls	Upplevelsen/känslan av att vara välklädd, proper i bemötandet av patienter, anhöriga och kollegor.

Alla storlekar utvärderades av olika personal kategorier. Leverantör B hade sitt varumärke på kläderna varför dessa maskerades med kirurgtejp för att det inte skulle påverka bedömningen.

För att minska risken för spridning av Corona så användes munskydd av alla som deltog och av oss som var ansvariga för utvärderingen. Varje klädesplagg användes av endast en person innan de lades i tvättsäcken. Kläderna tvättades mellan provningarna av en oberoende tvättfirma. ”

Utvärderingens mervärden

Då personalens upplevelse värderas högt så innebär det att resultatet från utvärderingen resulterade i avdrag från anbudspriserna.

Efter bedömningarna samlades alla protokoll in och ett medelvärde för respektive plagg för alla egenskaper och testpersoner räknas fram. Samtliga egenskaper hade samma vikt vid beräkningen av medelvärde, vilket innebär att samtliga betyg adderas och delas med antalet testpersoner multiplicerat med 3 (d.v.s. antalet egenskaper). Dessa medelvärden genererade sedan ett mervärde, se nedan, för olika intervaller av medelvärden.

Mervärden som används för blus för Hälso- och sjukvården:

Medelvärde 4,0 - 5,0 ger 1 000 000 kr i mervärde

Medelvärde 3,0 - 3,9 ger 800 000 kr i mervärde

Medelvärde 2,0 - 2,9 ger 200 000 kr i mervärde

Medelvärde 0,0-1,9 Anbudet diskvalificeras

Mervärden som används för blus för Folkvandvården:

Medelvärde 4,0 - 5,0 ger 1 000 000 kr i mervärde

Medelvärde 3,0 - 3,9 ger 800 000 kr i mervärde

Medelvärde 2,0 - 2,9 ger 200 000 kr i mervärde

Medelvärde 0,0-1,9 Anbudet diskvalificeras

Mervärden som används för byxa:

Medelvärde 4,0 - 5,0 ger 1 000 000 kr i mervärde

Medelvärde 3,0 - 3,9 ger 800 000 kr i mervärde

Medelvärde 2,0 - 2,9 ger 200 000 kr i mervärde

Medelvärde 0,0-1,9 Anbudet diskvalificeras ”

Resultat

Förprovning - test av utvärderingsmetoden

Utvärderingsmetoden fungerade på ett tillfredställande sätt. Förprovningen som genomfördes resulterade i ett entydigt resultat, där blusen för leverantör A ansågs vara för tigt över bröstet och vid armarna vid rörelse. Byxorna var alldeles för stora och pösiga över magen. Leverantör B blus kändes bekväm och byxorna stämde i storleken.

Utvärdering av vård och Folktandvården

Totalt deltog 44 personer, både kvinnor och män men de flesta var kvinnor (41 kvinnor, 3 män). Folktandvårdens röda insvängda blus utvärderades av 12 personer (10 kvinnor och 2 män). Vårdens raka blå blus utvärderades av 32 personer (31 kvinnor och en man). Byxan utvärderades av samtliga 44 personer.

Tabell 2. Resultat från folktandvårdens blus, medelvärdet för respektive egenskap samt totaltmedelvärde över alla egenskaper

Egenskap	Skala	Leverantör A	Leverantör B
Bekvämlighet	5=mycket bekväm 1=mycket obekvä	3.8	4.1
Funktion	5= mycket bra funktion 1= mycket dålig funktion	3.2	3.8
Utseende	5= mycket respektabel känsla 1= ingen respektabel känsla alls	3.8	3.8
Medelvärde		3.6	3.9

Båda leverantörerna fick 800 000kr i avdrag.

Tabell 3. Resultat från vårdens blus, medelvärdet för respektive egenskap samt totaltmedelvärde över alla egenskaper

Egenskap	Skala	Leverantör A	Leverantör B
Bekvämlighet	5=mycket bekväm 1=mycket obekvä	3.8	4.3
Funktion	5= mycket bra funktion 1= mycket dålig funktion	3.6	4.4
Utseende	5= mycket respektabel känsla 1= ingen respektabel känsla alls	4	4.2
Medelvärde		3.8	4.3

Leverantör A fick 800 000kr i avdrag och leverantör B fick 1 000 000kr i avdrag.

Tabell 4. Resultat från byxa, medelvärdet för respektive egenskap samt totaltmedelvärde över alla egenskaper

Egenskap	Skala	Leverantör A	Leverantör B
Bekvämlighet	5=mycket bekväm 1=mycket obekvä	4.1	4.3
Funktion	5= mycket bra funktion 1= mycket dålig funktion	4.1	4.1
Utseende	5= mycket respektabel känsla 1= ingen respektabel känsla alls	3.9	4.2
Medelvärde		4	4.2

Båda leverantörerna fick 1 000 000kr i avdrag.

Kommentarer

Kommentarerna visar på samma mönster, vårdblusen från leverantör A upplevdes vara för trång över bröstet, ryggen och i armarna men vid nedtill hade dålig passform, materialet var tunnare. Folktandvårdens blusar upplevdes också vara för tigha över bröstet och axlarna, men det var få som kommenterat.

Leverantör A's byxor upplevdes vara väldigt stora för sin storlek men annars upplevdes de vara bekväma.

Leverantör B's blus upplevdes vara rörlig, större med tjockare typ och ha en aning för rak modell. Folktandvårdens blus var mer figursydd och ngt tät. Byxorna var bra i storlek hade också lite tjockare typ men upplevdes vara bekväma och ha bra stretch.

Genomskinligheten på byxan var en stor diskussion vid Bollnäs testet men här var det endast en person som kommenterade detta.

Alla kommentarer finns att läsa i Bilaga 1.

Diskussion

Benlängderna – anbudsproverna, benlängderna, var olika mellan de två leverantörerna. Bedömarna fick instruktioner om att inte ta med detta i sin bedömning men trots detta fanns kommentarer om benlängd.

Färgen på blusarna, var olika men detta informerades om att de inte skulle påverka bedömningen trots detta fanns kommentarer om färg.

En av leverantörerna hade sina anbudkläder märkta med sitt företags namn vilket maskerades vid bedömningen.

Motstridigheter i kommentarerna kan bero på storleken, då flera med större storlek inte riktigt hittade bekväma kläder. En tanke kan vara att de har behov att individanpassa kläderna så att det blir drägligt för dem att jobba i. Fickornas antal och placering verkar vara viktiga för personalen. Det vi sett är att för mkt saker förvaras i fickorna vilket inte är optimalt ur hygiensynpunkt, vilket skulle behöva undersökas ytterligare.

Slutsats

Denna typ av sensorisk utvärdering var en bra utvärderingsmetod för att fånga upp personalens upplevelse av plaggen. Det krävs kunskap och förberedelser för att få ett tillförlitligt resultat.

Båda leverantörerna fick höga poäng på den sensoriska utvärderingen vilket indikerar att det är kläder generellt upplevdes vara bekväma, funktionella och ser bra ut. Det fanns dock en tydlig bild av att blusen från leverantör B upplevdes vara bättre än blusen från leverantör A.

Bilaga 1. Kommentarer

Folktandvården

	Leverantör A	Leverantör B
Blus		
	Väldigt stor i storleken	
	För lång, svårt att sitta med. Stor i storleken, vid Mjuk oh skön, trång över axlarna. Bra fickor. Snygg färg, bra med liten ficka att ha Skåpnyckeln i.	Mjukt tyg. För lång över ryggen och svanken. Bra fickor, bra med liten ficka för skåpnyckeln. Stor storlek.
	Kragen trång, kan skava lite	Kragen aningen liten.
	Fastnar mot rumpan och tight över bröstet	Ser kvinnlig ut.
		För mycket figursydd
		Blusen kändes ngt tät(varm)
	Tight över bysten	
Byxa		
	Väldigt stor i storleken	
	Stor i storleken, bylsig, vill ej ha mudd. Bra med ficka på benet. Pajaskänsla	För kort för storleken, bra fickor, skaplig i storleken.
	Lite för långt	
	För stor	
	Stor i storleken	

Gävle sjukhus

	Leverantör A	Leverantör B
Blus		
	Dock känns den tajt vid rörelser, gillar den men Blir tjtat runt armarna och ryggen vid rörelser	Känns stor fast det är XS.
	Hela blusen går upp när man lyfter armarna. Armarna är för kort och känns tight. Runt bröstet känns tight, Fickan ovan är för små och saknas plats att hänga tjänstekort. Saknas innerficka som är inte optimal med den här modellen. Saknar knappen som är lätt öppen när man sätter in namnbrickan.	Obekvämt känsla speciellt på axlarna och underarmarna. Annars ganska bekväm och bra material. Älskar färgen också. Lagom lång och täcker rumpan bra. 3 st fickor kanon, plats att stoppa i kortet, toppen. Extra små fickan inne och liten plats att hänga nyckeln i är stort plus! Täcker rumpan bra! Lagom lång. Färgen är toppen!
	Känns lite trång vid armarna, stram över armarna vid rörelser.	Saknar mobilficka
	Tyget känns billigt, för tunt, känner mig naken. Känns som billigt	Lagom elasticitet, skön följsamhet.
	Det känns liksom det kommer gå sönder "spricker".	
	Sjukt skön blus, skulle tro att den är lätt att jobba i dock väldigt bred och stor i storleken. Skulle dock gärna se att den är lite längre istället för bredare. Så man inte känner att det "glipar" eller så vid omvårdnad. Fina och ser proffsiga ut.	Skön men lite stelare än den första. Känns också som att denna i längd kommer bli varm medan den första känns mer luftig, kanske lite som vinter och sommar kläder. Funkar fint men fortfarande extrem stel känsla i rörelserna. Bättre i längd alt. Tyg som håller dem nere. Gillar inte att fickorna går ända ner i kant. Opraktiskt med funktion av fickorna i arbetet. Fin och hel och ren... dock inte så mkt mer än så. Kan dock vara färgen som lurades lite.
	En extra liten ficka där man kan stoppa saxen. Saknar på vänster	Bra rörlighet

	ficka ögla som man kan fästa ID-kortet i.	
		Medium känns stor. Känns lite för rak i modellen
	Lite tight över bysten och trång i ärmarna, annars mjuk och skön	
Byxa		
	Känns för stor för att vara XS, känns som byxorna glider Ner när man böjer sig framåt fast de är knyta	Sitter bra runt höfterna
	Minus för mudden som är för mjuk och lätt åker upp när man rör sig.	Dragsko känns för tight. Annars bekväm och behaglig mjuk känsla. Toppen.
	Byxan känns stor och pösig. Saknar mobilfickan.	
		Känns rejäla.
	Det känns en annan storlek "två XL känns liksom!!	
	Extremt stora i storleken, men sköna och bekväma. Kanske i så fall att de är så stora. Lätta att röra sig i och känns på kroppen.	Mycket bättre passform mycket stelare mot kroppen kanske inget jag skulle föredra i längden att jobba i. Helt ok i funktion men saknar telefonficka på vänster ben. Så man inte blandar privata saker med arbetsaker i de andra fickorna.
		Bra rörlighet
		För genomskinligt tyg

Hudiksvalls sjukhus

	Leverantör A	Leverantör B
Blus		
		Känns som denna är för tjock och varm
	Tight över axlar	
	Går ihop lite högt i halsen	Mycket skön men känns lite tjock i tyget.
	Upplever den som mjuk, rymliga fickor.	Upplever att tyget är tjockare vilket jag personligen uppskattar
	Ingen flärp på fickan, på lilla fickan, rejäla bra fickor, bra med dubbelt tyg. Upphängning i nacken. För stor storlek.	Bra längd på armarna, stor i storleken.
	Känns lite trång över axlar när man sträcker och rör på sig. Lite trång över bysten. Trång i ärmarna.	Lite för kraftigt tyg
	Storleken stämmer ej är stor	
	Önskar lite mjukare, tight över axlarna	
	Minus - Ingen hålla bröstficka, ingen innerficka i sidoficka.	Plus hålla i bröstficka och innerficka i sidoficka
	Något tight över bröst och axlar i övrigt bekväm.	Stor i storleken, känns för stor och dålig passform
	Hårt tyg, dålig passform	Bekväm att ha på sig men ngt hårt tyg. Lite kantig ingen vidare figur
	Mjuk och skön. Känns som att storleken överensstämmer med verkligheten. Bra rörlighet. Ser ok ut. Varken snygg eller ful.	Lite stel och tjock i materialet. Men annars bekväm. Kanske ngt stor i storleken. Inte så snygg
Byxa		
		Åker ned i rumpan när man höjer sig ned Resår i midjan sticks.
	Stor i storlek	Hårt material. Tight och små i storlek, mudd i midjan oskön.

		Tyget lite tjockt
	Stora fickor vilket är bra, Sitter bra över baken	Gillar att det är resår i midjan samt större fickor. Gillar hårt tyg.
	Stor i storlek. Bra mudd!! Bra fickor. Fattas dock en ficka för att kunna knäppa för tex mobilen.	Stor i storleken, bra fickor. Pösiga upptill
	Lite vida, gärna en telefonficka.	Telefonficka på andra benet vore bra.
	Storleken stämmer, är stor	
	För hög midja	
		Bättre resår i midjan, bättre dragsko.
	Saknar benficka på vänster ben.	Liten i midjan och något tight över låren
	Hårt tyg, dålig passform, dålig stretch i midjan.	Bra stretch i midjan bra att man kan knyta.
	Ok design men upplevs väldigt stora i storleken framförallt i midjan.	Den kändes bra. Gick bra att röra sig väldigt bra. Liknar den vi har nu som jag gillar.

HC Tullhuset, Gävle

	Leverantör A	Leverantör B
Blus		
	Verkar lagom tät, lätt att bära, ej för varm	Lite liten i storleken. Liten över magen.
		Stor i storleken
	Tröjan känns tight när man rör sig.	Den är inte för tight, den känns rörlig
	Behöver gå upp en storlek, tight över bysten annars bra.	
	Saknar mindre innerficka, saknar en mer figursydd tröja	
	Lite sträv och tight över ryggen, lite stickig	

Byxa		
	Resåren är för lös, snören måste dras åt för att de inte skall ramla ned. Risk att de hasar ned.	Tight över låren. Kort i grenen, dock bättre resår. Sömmen på insidan skaver.
	Känns stor	
	Kort i bak när man bockar sig.	
	Känns bra i midjan och i bak ej för stor korta i benen.	Känns lite för kort i benen. Känns för kort i bak när man böjer sig.
	Sköna	Lite tight
	Långa. Saknar ficka med knapp. Raka i modellen trots mudd.	Saknar ficka med knapp
	Lite stickig i tyget (kanske naturligt med nytt tyg)	Lite stickigt tyg. Bra med kort och lång modell